

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt. Félévre
2 frt. Negyedévre 1 frt.
Egy szám ára 10 kr.

Hirdetmények:

3 hasábos petítor egyszer
9 kr. többszöri hirdetésnél
7 kr. Bélyegdíj 30 kr.

Nyilt-tér petítor sora 12 kr.

ZALAMEGYE

társadalmi, közművelődési és gazdasági hetilap.

A lap

szellemi és anyagi részét
illető közlemények a szer-
kesztőséghez küldendők.

Bérmertetlen leveleket csak
ismert kezektől fogadunk el.

Kéziratokat nem küldünk
vissza.

A „Zalamegyei gazdasági egyesület“, a „Zala-eggerszegi ügyvédi kamara“, a megyei községi- és körjegyzők, a „kanizsai és novai járási községi és körjegyzők egylete“nek hivatalos közlönye.

Megjelenik minden vasárnap.

A tanév küszöbén.

Pár nap s vége van a tanuló ifjuság arany szabadságának. Sok ifjú áll ilyenkor a való uton, ahol keresztülkaszál szelik egymást a különböző élet-pályák. Vezet ut jobbra is, balra is; vezet előre is, hátra is. Mindenik utnak a végén int valami csábító, valami vonzó tündér. Azonban a végeredményt, a jövőnek a képét nem látni be sehol véges emberi szemmel, véges emberi gondolkodással.

Van olyan ut is, ahol már közelből integet egy esendes, nyugalmas otthon — igénytelen, nagy munkát bíró és tünni tudó embereknek pályabérül.

Azon túl mindeütt göröngyös országutakat kell megjárni, talán erőnket messze felülmúló akadályokat legyőzni. Azonban minden munka megbirása, minden akadály legyőzése sem biztosít még azzal, hogy életünknek céljához értünk, ha véletlenül rossz utra léptünk; ha tehetségünknek, képességünknek nem megfelelő pályát választottunk; vagy ami még rosszabb, ha anyai jóindulattal vagy anyai gyengédséggel kényszerítették bennünket a hajlamunknak meg nem felelő pályára.

Emek a vége okvetlenül a mi kárunk és veszedelmünk fog lenni.

Csak nagy szellemek tudnak megfordulni egy rossz választott pályára, hogy hajlamaiknak, kitérő zsenialitásuknak érvényt szerezzenek. A közép-szerű tehetségek, mint amilyenek túlnyomó többségben vannak az életben, sajnos, csalódottan, lemondással állanak meg s ha nincs elég lelki erejük megállni, haladásuk a lejtő felé viszi őket s a pályának a vége elzúllás lesz.

Ezért állítjuk meg mindazokat, akik most értek el a keresztútra, a pályaválasztás előtt.

Ezért szállunk a szülők, a gyámok, a jó rokonnok szívébe élő lelkiismeret gyanánt.

Az ifjú maga döntsön első sorban a pályaválasztás kérdésében. Az ő lelkét megilleti az élet az iskola első fokain; már érez, már sejt, már kibontakozik lelkében az ösztönöknek, a sejtelmeknek, a képességeknek erős tudata s ha csak el nem tévededik s valami rendkívüli esemény nem tereli ferde irányba a fejlődő lelkét, már meg kell találnia az igazi ideált, a végső célnak lelkesedéssel megalkotott képzeteit.

A „Zalamegye“ tárcája.

A Nagy Lexikon XV. kötete.

(Simor-kódex — Tearózza).

Kapuzás előtt áll a nagy mű, a legnagyobb magyar irodalmi vállalkozás: a Pallas Nagy Lexikonának utolsó kötetének megjelent.

Mikor körülbelül öt esztendővel ezelőtt, 1892. nov. 18-án, napvilágot látott e nagyszabású munka első kötetét, körülállták az újszülött eszeműt az irodalom- és tudománykedvelők, és kezdték az ő jövőjéről sorsát találgatni. Mert bár örömmel látta a magyar kultúra minden igaz barátja ez alaptevé munká megindulását, amelynek szükségét már évtizedek óta érezte a magyar tudományosság, mégis sokan válnak a Tamások és kételkedők, akik — az addigi kísérletek nem épen biztató, sőt sok tekintetben elszomorító eredménye alapján — aggodva néztek az érdemes, de természetesen tetsző vállalkozás jövőjére. Voltak, akik kételkedtek a nagyközönség pártfogásában; voltak, akik kételkedtek a dolgozó társak kitartásában, és voltak, akik kételkedtek a mi viszonyainkhoz képest, anyagi tekintetben tartották túlságosan merésznek e vállalkozást.

Nos, ez aggodalmak egyike sem teljesült! A nagy-közönség mindjárt a munka megindulásakor szeretettel és lelkesedéssel karolta föl annak ügyét; a tudomány és irodalom munkái megmutatták, hogy tudnak és érdekelnek a fátáradhatatlanul és kitérő nélkül dolgozni, ha igazán érdemes és nagy cél eléréséről van szó; az a körülmény pedig, hogy a Pallas Nagy Lexikona ma már sok ezer példányban forog közkezen, fényesen bizonyítja,

Természetesen, a nevelésnek nem szabad olyan lenni, hogy bilincsbe verje minden megnyilatkozását a képességeknek. A jól figyelő anya, apa, nevelő már a csemetében meglátja a jövő törzsnek fejlődését s e szerint engedi fejlődni a képességeket; sőt éles szemmel helyes irányba tereli, mint a kertész, amikor a terebélyy szelések lombokat sűrűsíti, nyesegeti, hogy erőteljesebb, biztosabb és teljesebb lombosodásra adjon módot a nap felé törekvő fiatal sudárnak.

Legyen a szórakozás, a játék a pihenés idejében olyan foglalkozása a fiatal léleknek, amely tehetségeit fejleszti, erősíti, új képzeteket ad neki, míg a meglevőket irányítja, tisztítja és finomítja.

Akit jó sorsa ilyen helyes irányú nevelés körébe helyez: ez ezután könnyen, boldogan és lelkesedéssel léphet arra a pályára, amelyikhez lelke már fejlődése korában vonzódt.

Nehezebb azonban a dolog ott, ahol a körülmények vagy a nehezebb helyzet, a megélhetés súlyos gondjai képezik a pályaválasztás akadályait. Itt a habozás, a bizonytalanság az utolsó percig tart s amíg ki nincs mondva az utolsó szó, addig mindig egy ingadozó mérlegre van vetve az ifjú jövője s e mérlegnek sok serpenyője s csak egy nyelve van. A serpenyők ingadoznak jobbra-balra s végre is a leggyakrabban a véletlen dönti el a habozásoknak a sorát. A véletlen azonban rossz tanácsadó! Azért van annyi elégedetlen ember, annyi önmagával meghasonlott kedély, annyi célját tévesztett élet.

Itt marad fenn a szülőknek, az öregebbeknek az a fenséges joguk, hogy a habozónak gondolat-irányát helyes mederbe tereljék.

Tanácsal, jó szóval álljanak az ifjú oldalára! Mondják meg neki, hogy különösebb képességek nélkül ne lépjen a lateiner pályákra, amelyeken legtöbb a proletár, a boldogulni nem tudó ember. Az orvosi pályához nagyon komoly elszánás, az önfeladózásig menő lelkesedés és óriási türelem kell. A tanári pályán csak az boldogulhat, akinek keblét nagy vágyak nem dagasztják, de aki meg tud férni a szerény megélhetés keretében, erős és szorgalmas munkával az célt fog érni rajta. A jogi pályán a nagy tehetségek mindig érvényesülhetnek, míg a közép-szerűek, — akiknek nincs a hátuk megett hatalmas rokonság, nagy vagyon, vagy protectio, —

hogy immár a mi viszonyaink is megerettek bármily nagyszabású irodalmi vállalkozás, megbirására, csak szolgálja az igazán a nemzet érdekeit.

Valahányszor ennek a nagy munkának egy-egy kötetét megjelent, az egész magyar sajtó osztatlan örömmel és elismeréssel fogadta azt, mint egy-egy erősséget a magyar közművelődésnek, mint egy-egy védőpajzst az idegen kultúra káros és nemzetellenítő befolyása ellen.

Igy fogta fel a sajtó a Nagy Lexikon hatását és hivatását és ebben a felfogásban osztozott a közönség is. Ez tette lehetővé, hogy az óriás munka — aránylag rövid idő alatt — immár befejezése előtt áll és hogy tizenöt hatalmas kötet sorakozik immár — igaz öröme és gyönyörűségére minden magyar szívnek és magyar elme-
nek — könyvtárainkban egymás mellé.

A most megjelent XV. kötet méltó társa idősebb testvéreinek. Hatvanegy és fél íven, 975 sűrűn nyomtatott, héthasábos oldalon, *Simor-kódex — Tearózza* címszók közé eső anyagot (hat-hétezer címszót) öleli föl. A szöveget 165 ábra díszíti és magyarázza; a remek kivitelű képmellékletek száma pedig 47, ezek közt 4 színnyomat, 15 térkép és 4 városi tervrajz. Kiemelendők a *Spektrálanalízis, Szarvasmarhák, Szembajok és Szobamunkák* címszók gyönyörű színes képmellékletei. Igen értékes és szép a *Tátra* címszónál a *Magas-Tátra látóképe a Tenyeres-csúcsról*, amely *Pebrik* Lajos tanár fényképe után készült és 67 hegyesűcs képét mutatja be, magasságuk megjelölésével. Cstolva van a cikkhez *Tátra térképe* is.

Mint az egész munkán végig, úgy természetesen teten a kötetben is a magyar dolgokra van a főszűly fekvőbe, első köteletségünk és haladásunk első feltétele levén saját hazánk és állapotaink igaz képét ismerni. Kiváló helyet foglalnak el ennél fogva ebben a kötetben is a Magyar-

azok vagy elzúllnak, vagy valami kis hivatalban robotolják le napjaikat.

Akikben erős munkaképesség, az alkotás iránt való vágy van, azoknak jó pálya nyílik a technikai tudományok valamelyikén.

És végül akinek anyagi ereje és képessége nincs a tudományos pályákra: az biztatóbb, kecsgetetőbb jövőt talál a közgazdaság terén, ahol a tanulás és fogyasztás örök törvényei alapján mindig a legtöbb egész ember kell. Az okserű gazdálkodás, az ipar, a kereskedelem ma napság biztosabb kenyér akármelyik tudományos pályánál s fő előnye az, hogy mire egész emberré lesz az ember, már biztos rónél van, míg amazoknál tizenöt évi tanulás után kezdődik csak a harc a kenyérért.

Ezek a futó gondolatok járják át lelkünket az iskolai szünidő végén, a komoly megfontolás idején. Elmondjuk okulásul az ifjuságnak, megszívlelésül a szülők számára.

Zala-Eggerszeg 1897. augusztus 12.)*

Elvartuk Borbély György igen tisztelt tanár Ur lojalitásától, hogy a helybeli főgymnázium értesítőjében közölt értekezése alkalmából e becses lapban kifejezett aggályainkra néve megnyugtasson bennünket — s nem csalódtunk. Sőt örömmel konstatáljuk, hogy ez a jövőre néve sikerült is az igen tisztelt tanár urnak. Megnyugvással olvassuk ugyanis azon kijelentését, hogy vállaltanságot nem hirdet, mert maga sem vállaltanság; — a biblia igazsága, a hit iránt, a szentírás tekintélye iránt képtelen nem támaszt; a vallásosság épületét nem rombolja; a hitoktatást, a vallásérköcsi oktatást s így az egész iskolai nevelés sikerét nem békíti. Ezeket, ismételjük, elégtétellel s megnyugvással vesszük tudomásul a jövőre néve. Semmivel sem okozhat nekünk nagyobb oromot, sem az ügynek, melyet szolgál, nem fog hasznosabb szolgálatot tehetni, mint ha a jövőben e kijelentéseiből hűnek fogja magát bizonyítani.

Ezzel be is fejezhetük volna az ügyet, ha arra nem vállalkozik az i. t. tanár ur, hogy az általunk kifogásolt kitételnek: „ha igazat mond a szentírás“ — plauzibilitását bizonyítsa s e bizonyítás során ki nem hámozza fejünkre fejtegetésünkkel a hitoktatás eredménytelenségének vádját és olyan állításokat nem kockáztat meg, melyek a keresztény felfogás szempontjából meg nem állhatnak. De tette ezt az i. t. tanár ur azzal a komolysággal és tárgyilagossággal, melyet az ily természetű dolog megbeszélése igényel. S midőn válaszára éppen ezért viszonylatot adunk, igyekeznünk fogunk ezen a színvonalon megmaradni s hiszszük, hogy ez sikerülni is fog.

*) Tetszése miatt mult számunkból kimaradt. Szerk.

ország földrajzát és történetét tárgyaló cikkeket. Kilenc vármegye: *Somogy, Sopron, Szabolcs, Szatmár, Szabolcs, Szepes, Szerém, Szilágy és Szolnok-Doboka* vármegyei köv-vid, de kimerítő földrajzi és történeti monográfiája van meg ebben a kötetben, a lekvállobb szakirók tollából. Mellekve van minden egyes vármegye leírásához a megyének gyönyörű kivitelű, pontos térképe.

Nagy gondot fordít a Lexikon Magyarország városainak földrajzi és történeti ismertetésére is; így ebben a kötetben is a legerjedelmesebb és legerdekesebb cikkeket egyike *Szeged* város ismertetése, *Reizner* János szegedi múzeumi és könyvtár-igazgató dolgozata. Mellekve van a cikkhez *Szeged város tervrajza* s a szöveget a szegedi vár XVI. századbeli képe, a *Dugonics-szobor* s a város nevezetesebb középületeinek képei díszítik. *Szeged tervrajzán* kívül közli ez a kötet *Sopron* és *Szabolcs* városok tervrajzait, valamint a megyék és nevezetesebb városok ismertetésénél azok címerét is.

A Magyarország történetét tárgyaló számos cikk közül különösen kiemelendő az 1848/49-iki *Szadságharc* nagy alapossággal és hazafias hűvel megírt története, *Marczali* Henrikétől. Ide vágnak történeti nevezetesebb nagyjaink és jelesünk kimerítő életrajzai is, így a *Széchenyi* Istváné (*Décsi* Lajostól), *Szemere* Bertalané és *Miklósi* (Tóth Lőrincztől), *Szapolyai* János királyé (*Szadeckzy* Lajostól) stb. A jelenkor történetére vetnek világot ma élő kitünőségeink életrajzai: *Szell* Kálmáné, *Szilágyi* Dezsőé stb. stb. Végül ide tartoznak Magyarország nevezetesebb családjainak ismertetései is.

De szeretettel és gondosan ismerteti a Lexikon Magyarországnak nemcsak történetét és földrajzi viszonyait, hanem a tudományok, az irodalomnak, a művészeteknek,

Annak bizonyítására, hogy helyesen s jogosan használta az általunk hibázott kitétel, nem kevesebb, mint 18 «ha» feltételes kötőszóval szerkesztett mondatokat sorol fel. Ezek a példák elég alkalmasak lehetnek doktrinér előadására annak, hogy vannak különféle feltételes mondatok; sőt mivel az i. t. tanár ur öletszerűleg idézte ezeket, alkalmasak lehetnek igazolni azt is, hogy a magyar költői művekben nagyon jártas; de nem bizonyítják azt, hogy egy iskolai értesítőben helyesen és jogosan használható ily kitétel: «ha igazat mond a szentírás». E példákkal épp oly keveset bizonyít az i. t. tanár ur ellenünk, illetőleg az általunk kifogásolt kitételnek helyessége mellett, mint amily kevéssé jut nekünk eszünkbe kifogásolni azt, hogy «ha már iróttal vett kezébe, irt vele egy pár sort», vagy «ha embernek van teremtve, szabadakarral kell bírnia», vagy azt a gyönyörű költői képletet: «ha a föld Isten kalapja, úgy hazánk bokréta rajta» stb. De egy másik példát, melyet felhoz az i. t. tanár ur, hogy t. i. «ha Isten van, igazságnak is kell lennie», épp úgy kifogásolnunk kellene, mint azt a másikat, melyet bizonyítani akar vele, ha iskolai értesítőben vagy bárhol tanítványokkal szemben használná. Vannak ugyanis, s kell lenni bizonyos fix igazságoknak, melyeket egy tanár soha sem használhat tanítványaival szemben feltételes alakban. Ilyenek különösen az elvont hitigazságok, melyeket kézzel megmarkolni nem lehet. Mert megtörténhetik, hogy az az ifju, ki nem tud még különbséget tenni az igazság eszméje és az igazság ténye, érvényesülése közt, tovább fűzné az i. t. tanár ur feltételes okkötését ily formán: mivel pedig igazság nincs, tehát Isten sincs. Önként érthető tehát, hogy ezzel a példával nemcsak hogy nem bizonyít, sőt ha ily alakban használná tanuló ifjakkal szemben, újabb hibát követne el. A többi példája jórésben költői művekből van véve. Ezek, még ha tárgyuknak az általunk hibázott kitételhez hasonló természeténél fogva bírniának is bizonyító erővel, a szóban levő esetben már csak azért is elvesztik bizonyító erejüket, mert költői művek. Tudvalevő ugyanis, hogy a poetica licentia sokat megengedhet a költőnek olyant, ami egy tanárnak tanítványaival szemben nincs megengedve s amit egy komoly tárgy tudományos értekezés már tárgyának természeténél fogva is kizár. — Hogy a dolog világosabb legyen, veszünk magunknak fáradságot leírni az i. t. tanár ur által felhozott néhány példát, és pedig azokat, melyekre az i. t. tanár ur is a legnagyobb súlyt helyezi, amelyeknek legtöbb bizonyító erőt tulajdonít s amelyeket a 8. pont alatt csoportosított: «Ha kötötte (a bokrétát), jól tette... Ha csináltad (az adósságot), fizess is ki... Ha a nyelvéd öltöd is ki... Ha férfi vagy, légy férfi... Ha már az iróttal kezembe vettem, hát irtok vele... Ha embernek vagyok teremtve, van szabadakarratom...» Most leszünk bátrak e példákkal szembe állítani az általunk kifogásolt kitétel: «s aki pedig nem dolgozik, annak Szt. Pál apostol sem ad kenyeret, ha igazat mond a szentírás». A figyelmes olvasónak azonnal szembeszökik, hogy e legutolsóban, melyet mi kifogásoltunk, már a mondatok felállítása, elrendezése is más, mint a felhozott példákban. Tehát már külalakra is különböznek amazok ettől. Azonfelül az i. t. tanár ur által felhozott példák egészen más természetűek, közönytő tárgyuk annyira, hogy ha azokat egy még fejletlen ifju olvassa is, teljesen érintetlenül hagyják és sem oka, sem érdeke a «ha» feltételes kötőszóhoz kétségteljesen, vagy ha fűzhetne is — egyet kivéve — semmit sem vesztene vele. Ellenben az általunk kifogásolt kitétel az ifjut és mindenkit legközelebből érdeklő — a kereszténység szempontjából abszolút igazságot érint. S ha ezt az abszolút igazságot egy tanártól feltételes alakban látja az ifju a vallási igazságok iránt legalább is az indolenciának látványával végül odadobni, az az ifju könnyen, sőt merjük állítani, valószínűleg így fog okoskodni: hát lehetséges az, hogy a szentírás nem mond igazat? És ezzel eljutottunk azon állításunkhoz, hogy az i. t. tanár ur a kereszténységnek legsarkalatosabb igazságát, mint problémát dobta az ifju elé s ha közvetlenül nem is idézi fel a szkepszist az ifju lelkében, de legalább is alkalmas arra, hogy azt táplálja.

De feltéve, hogy az i. t. tanár urnak e hírlapi magyarázata teljesen sikerült; feltéve, hogy teljesen igazolja és kimentí az általunk hibázott kitételét: még akkor is

a közgazdaságnak, a kereskedelemnek és iparnak, szóval a nemzeti munkásságnak minden mezejét és mindazokat, akik e mezők egyikén vagy másikán kimagasodtak. Minden egyes cikke nemcsak tanulságos, hanem élvezetes olvasmány is és laikusnak is könnyen érthető. Nem utolsó érdeme, hogy pazarul ellátja, különösen a fontosabb és terjedelmesebb cikkeket magyarázó ábrákkal és képmellékletekkel. Igen szépek pl. a *Sirályok*, *Strucz-madarak*, *Szarvasmarhák*, *Szarvasok*, *Szarvorrúak*, *Szilfa*, *Szítakótlók* stb. cikke képmellékletei. A *Színház* cikknek két képmelléklete van, az egyik a *budapesti operaházat*, a másik a *Vigszínházat* és a külföld több színházat mutatja be. Érdekesek és tanulságosak azok a képmellékletek is, amelyek a *Sisak*, *Sörgyártás*, *Szerszámok*, *Szerszámgyépek*, *Szilur szisztéma*, *Szivargyártás*, *Szivattyúk*, *Szőlőnevelés* és *Szőlőművelés* című, terjedelmes és alapos tudással megírt cikkekhöz vannak csatolva.

Hogy mily gondot fordít a Lexikon a hazai viszonyok ismertetése mellett a *külföldre* is, azt eléggé bizonyítja, ha felsoroljuk itt e kötetnek külföldi vonatkozású mellékleteit; ezek: *Spanyolország és Portugália*, *Svájcz*, *Scot-Norvégország*, *Szerbia és Montenegró*, *Szibéria* térképei és *Szent-Pétervár* tervrajza. Tüzetesen és kimerítően tárgyalja a Lexikon mindezen országok és minden nagyobb külföldi város viszonyait és történetét, egész a legújabb eseményekig.

A XV. kötetben feldolgozott rengeteg anyag e rövid és futólagos ismertetése is igaz és örvendetes tanúságot tesz arról, hogy a Nagy Lexikon egyre izmosodó erővel halad befelé és immár elmondhatjuk róla, hogy bususan beváltotta azokat a reményeket, amelyeket megindulásakor fűztek hozzá.

elkövette legalább is azt a mulasztást, hogy e védekező cikkét nem közölte mindjárt jegyzet alatt az értesítőben, kifogásolt szavainak kimagyarázására. Mert annyi bizonyos, hogy erre a cikkére szükség volt, hogy az értesítőben közölt értekezése legalább némileg rektifikálva legyen.

Egyébként, hogy az i. t. tanár ur nem tulajdonít oly «a priori» bizonyosságot a sztirásnak, mint ezt hírlapi cikkében a maga igazolására vitatja, erre nézve csak egy passzust idézünk az értesítőben közölt értekezéséből. Az 5. oldalon így ír: «Minket a nagy természet teremtett és ő tart fenn, tőle tanulunk mindent, ő szerinte élünk». Már engedjen meg az i. t. tanár ur, ha mi bátrak vagyunk kétségbe vonni azt, hogy, aki a szentírással ily homlok-egyenest ellenkező markáns naturalizmust hirdet, az «a priori» bizonyosságot tulajdonítson a sztirásnak. Mert ez az állítása végelemzésben nem egyéb, mint a megakadt s magát lejárt darwinizmus. Semmi kifogásunk az ellen, ha az i. t. tanár ur még mindig híve Darwin végelgyengülésben szenvedő majomelméletének, csak az ellen van kifogásunk, hogy ily tanok a tanuló ifjuságnak szóval vagy írásban, nyíltan vagy burkoltan hirdtessenek. — Csak a naturalizmus hibás alapjából kiindulva juthatott el az i. t. tanár ur arra a hibás következtetésre, hogy az embert a munka s a munkával fejlesztett testi erő teszi jellemessé. A különbség az i. t. tanár ur és a mi felfogásunk közt a jellemre nézve nem is az induktív és a deduktív következtetés közti különbségben rejlik, mint azt i. t. tanár ur konstátálja, hanem abban, hogy mi a logika természetes rendje szerint az okból fejtsük ki az okozatot, az i. t. tanár ur pedig az okozatot megteszi oknak s viszont. Szerintünk a józan vallásos nevelés adja meg a jellemet, önti a lélekbe az Isten, felebarátunk s önmagunk iránti kötelességek tudatát s e kötelességeknek — mint magasabb rendelkezésemelű kötelességeknek — teljesítésére a józan vallásos nevelés szüli az emberben a készséget. A józan vallásos nevelés szüli az emberben azt a hamisíthatlan lelkiismeretet, azt a megvesztegethetlen kisbíró, mely a jellemességgel össze nem férő dolgot nem emberi tekintetéből perhorreszkálja, vagyis nem azért, mert ha kiderül, kilökötik a tisztességes emberek társaságából s megvetés tárgya lesz, hanem mert az ilyent tiltja neki a vallásos neveléssel kifejlesztett lelkiismerete. Azért mondjuk, hogy az igazi jellemnek *legszilárdabb* alapja a józan vallásosság. Nem esünk azonban szélsőségekbe; nem állítjuk azt, hogy aki nem vallásos, annak eo ipso jelleme sincs. Sőt állítjuk, hogy lehet jellemes valaki vallás nélkül is természetes jószágánál fogva, csak hogy ennek a jellemnek bizonyos passzív természete van s csak addig és annyiban állhat meg, amíg és amennyiben az életnek rá nézve kedvező körülményei a jellemességgel össze nem férő dolog elkövetésére nem szorítják. Hogy ezen állításunkat megerősítsük, a legkézzelfoghatóbb bizonyítékokra, az életből vett példákra hivatkozunk, melyek ugyszólván napi esemény számba mennek. Hányszor látjuk ugyanis megdöbbenne, hogy a rang, tekintély, tisztelet piederestől szereplő férfiak mint esnek le titkos manipulációik leleplezése folytán a közönséges gonosztevők közé. — Akinek nincs lelkiismerete, illetőleg aki lelkiismeretét elaltatta, annak jelleme csak többnyire emberi ellenőrzésre van alapítva, melyet kijátszhatik — legalább ideig-óráig s azért ingatag alapon áll; de amely jellem a lelkiismereten alapszik, az szilárd alapon áll, mert a lelkiismeret ki nem játszható, meg nem vesztegethető. Ez a jellem az, mely az élet minden körülményei közt kiállja a tűzpróbát. Éppen így, az igazi jellem a munkát nem azért teljesíti, mert emberi ellenőrzés alatt áll, hanem mert arra a vallásos neveléssel kifejlesztett lelkiismeretben kötelezve érzi magát. Mi tehát olyan ifjuságot ohajtanánk nevelni, melynek a lelkiismeretben való kötelezettség érzete — ami azonban csak vallásos neveléssel oltható bele — adja az alkotó, készséges a munkára. Támogathatja ezt a nemes ambíció, a szülők gyakori értelme s az érdemes munka jutalmazása.

A következőkben olyan formán ír az i. t. tanár ur mintha mi tanári hivatásának szentségét sértettük volna meg. Ha sértve érzi magát az i. t. tanár ur, bocsánatot kérünk. Nekünk nem volt szándékunk sérteni és azt hisszük, nem is olvastott ki senki sértést felszólalásunkból. Felszólalásunkat állásunk kötelessége parancsolta s nem is tettünk mást, mint kértük, hogy vagy ne érintsen valahoz tartozó dolgot, vagy ne használjon tapintatlanul oly kitételeket, melyek alkalmasak az ifjubar a vallási kételey felkeltésére vagy ápolására s ezzel ne nehezítse hivatásunkat. Mi fejtegetésünk során ezeket írtuk: «És ha a hitoktatás valamely tanintézetnél tanári tekintély által ellensúlyoztatik, az egész iskolai nevelés sikere ellensúlyoztatik, sőt meghiúsíttatik». Világosan látható, hogy mi ezt általánosságban értettük s józanul nem is vádolhattuk az i. t. tanár urat azzal, hogy egyetlen kitétel vagy értekezés által az iskolai nevelés sikerét már eleve meghiúsította. Ezt kizárja már az ellensúlyozás fogalma is, mely folytonos, illetőleg hosszas cselekvést jelent. — Megis mondja az i. t. tanár ur, hogy mit ért a tanári hivatás szentsége alatt. Érti a polgári erények s a társadalmi erkölcsök ápolását, amely cél sikeresebb elérésére dicséretes jóakarral külön tanszék felállítását is óhajlja. Üdvözöljük, hogy ily szépen fogja fel hivatását. Ámde ha általában a tanári ily hivatás szentségéhez tartozik a polgári erények s a társadalmi erkölcsök ápolása, már ebből is kitűnik, hogy erre külön tanszék felállítása nem szükséges. De nem szükséges főleg azért, mert nincs polgári erény, nincs társadalmi erkölcs, mely benn nem foglaltatnék Jézus Krisztus erkölcsében. (És megvagyunk győződve, hogy a más valóságokhoz hitoktatás keretében is van hely, mód és alkalom ezeknek ápolására). — Jézus sirt a szerencsétlen Jeruzsálem pusztulásán, mely az ő szűkebb hazája volt, — ime a hazaszeretet. «Adjátok meg a császárnak, ami a császáré...» mondja Jézus Krisztus. «Minden lélek engedelmeskedjék a felsőbb hatalmasságoknak, melyek Isten helyettesei» — olvassuk Szt. Pálnál. Jézus magáért és Péterért megfizette az adót, — ime a felsőbbégség iránti engedelmeség s a törvénytisztelet. — De nemcsak a polgári erények, hanem a társadalmi erkölcsök szempontjából

is fölölésnek tartjuk külön tanszék felállítását. Először is kérdezzük az i. t. tanár urat, meg tudná-e vonni a határvonalat a vallás-erkölcs és a társadalmi erkölcsök közt? Meg tudná-e jelezni a határt, ahol végződik a vallás-erkölcs, és kezdődik a társadalmi erkölcs. Azt hisszük, nem. Nem is lehet. Maga ez a kifejezés «vallás-erkölcs» — dacára a gyakori használatnak — hibás, aminthogy a theológiában nem is fordul elő sehol. Az erkölcs fogalma nem tűr felosztást. De bármit értsen is az i. t. tanár ur a társadalmi erkölcsök alatt, azoknak sarkalatosabb törvénye nem lehet, mint a szeretet törvénye. Taníthatja-e valaki a szeretet törvényét szebben, meghatóbban, mint Jézus Krisztus, aki a szeretetnek, a legeszményibb humanizmusnak volt a vértanúja? Hirdetheti-e valaki valaha szeretet törvényét szebben, mint Jézus Krisztus, ki még kínjai közt is ellenségeiért, és megbocsátásért imádkozott s szóval is így tanított: «Szeressétek ellenségeiteket, jót tegyetek azokkal, kik titeket gyűlölnék s imádkoztatok üldözőitekért». A szeretet e törvényből folyik aztán a jótékony, az elhagyottak gyámolítása, a kölcsönös jogtisztelet, az igazság, méltányosság, mely nem tűri, hogy az erősebb a gyengébbet leigázza, kizsákmányolja s magának jogosulatlan előnyöket szerezzen, — s egyéb magasztos elvek, melyek az emberek közti békés együttélést szabályozzák és kellemessé teszik. Méltán ömleng még Rousseau is így: «Bármily emberek is a keresztények, kérdem: csupán ember-e az, kinek történetét az evangéliumban feljegyezve találjuk? Mily kegyesség, mily erkölcsötisztaság, mily nagyszerűség az ő alapelveiben! Mily vonzó kellem az ő tanításában! Mily bölcsesség az ő beszédeiben! Mily lélekjelenlét, mily elmeél, mily őszinteség az ő feleleteiben! Aristides igazságos volt, mielőtt Socrates megmondta volna: mi az igazság. Leonidas elesett hazájáért, mielőtt Socrates a hazaszeretetet, mint kötelességet felállította volna. Görögön bővelkedett az erényes emberekben, mielőtt Socrates az erényt meghatározta volna. De hol vette Jézus azon tiszta és magasztos erkölcsant, melyet szóval és példájával tanított? Ha Socrates mint bölcs élt és halt meg, úgy Jézus mint Isten élt és halt meg.» Így magasztalja még Rousseau is Jézus Krisztus erkölcsant.

Súlyos és főbenjáró tévedés van az i. t. tanár ur azon állításában, hogy «a mi vallásunkhoz kötött erkölcs az ugynevezett vallás-erkölcs nagy időkre szól, de még sem minden időkre.» — Jézus Krisztus erkölcsantana minden időkre szól, mert az emberi tökélynek deposituma, következésképpen benne az emberi társadalomnak alapja örök időkre le van rakva, — illetőleg mindaddig, míg az emberiség az erkölcsi tökély magaslataira el nem jut. Nincs az emberi életnek az a nyilvánulása, melyre a szentírásban utmutatás ne volna. Nincs az emberi társadalomnak az a sebe, melyre a szentírásban a gyógyír feltalálható nem volna. Az i. t. tanár ur szerint «Tempora mutantur» — s így «p. o. a svindlerségre, stréberségre, a krakélerségre, proletárságra, a sykofánta-parazitásra s ezer meg ezer modern betegségre akkor (J. Kr. idejében) még nem kellett gyógyfüvet keresni», tehát ezen társadalmi betegségekre «akkor még nem készült szabály.» — Az emberi természet ma ugyanaz, ami volt Krisztus idejében s ezek a társadalmi betegségek akkor is megvoltak, most csak a nevük más. Méltán vált szállóigévé Maimonides rabbinak az az igazi mondása, hogy «nihil novi sub sole» — semmi sem új az ég alatt. Ahány intelem az igazságosságra, méltányosságra, őszinteségre; önzetlenségre, érdemszerzésre; a szelidségre, alázatosságra, békétüresre; a szorgalmas, lelkiismeretes, becsületes munkára, ugyanahány intelem a svindlerség, stréberség, krakélerség, proletárság, parazitás ellen. Mi is csak öletszerűleg említhük fel a svindler Giezi, Ananiás és Sáfira rettenetes bűnhődését. Még az apostolokban is megnyilatkozott a stréberség kezdetben, midőn minden különösebb érdemek nélkül az elsőségért versengtek, amiért aztán Jézus így feddette meg őket: «Aki közületek első akar lenni, legyen az utolsó.» Vagy nem-e frappáns intelem a krakélerség ellen Jézus ama mondása, melylyel Pétert rendreutasította: «Dugd hüvelyébe kardodat. Nem tudod-e, hogy akik kardot rántanak, kard által vesznek el;» vagy ezen tanítása: «Aki téged követ hajít meg, hajítsd vissza kenyérrrel.» Ha nem volt volna Jézus életében proletárság, parazitás, Pál apostol soha sem mondta volna, hogy «aki nem dolgozik, ne is egyék.» Aki Jézus erkölcsantana szerint intézi életét, az e betegségektől bizon ment marad.

Tehát mi bátrak vagyunk megismételni, hogy Jézus Krisztus erkölcsantana minden időkre szól s minden időkre elégséges is, dacára annak, hogy az i. t. tanár ur így ír: «Hogy az erkölcs-jellem alapja s kizárólagos megeremítője csupán a vallás volna, azt én nem mondanám, kivált ha pap volnék. Magamat vádolnám meg vele, ha csak ilyen eredményt érek el, holott Isten után kezben volna a hatalom, melylyel erkölcsöt, jellemet s jó életrendet lehetne elővarázsolni.» — Kérjük szeretettel az i. t. tanár urat, hogy mi a dolgot megfordíthassuk s azt mondassuk: ha mi tanárok volnánk, ilyent nem mondanánk. Hiszen Isten után az i. t. tanár urnak is kezében, illetőleg tudásában van a hatalom, hogy szaktárgyaiból tudását tanítványaiba átöntse; de ha ez nem sikerül minden esetben, vajjon vádolja ezért lelkiismerete? Ha mi azt az «erkölcsöt, jellemet s jó életrendet» ugy tudnók «elővarázsolni», mint a Schwarzkünstler a zseborából a «öröshagymát, vagy mint Herder Zauberehringje az ő szellemeit, akkor nekünk igen könnyű volna helyzetünk. Akkor nem volnánk oly feltékenyek provinciánkban. És ha nekünk heti hat óránk volna egy osztályban, mint az i. t. tanár urnak pl. a latinból, — s nem csak egy, legjobban esetben kettő, akkor talán Isten után mi is valamivel több eredményt érünk el. De midőn azt a heti két órát sok esetben a hétnek többi órája ugyszólván mind paralizálja — kivéve talán csak azokat, melyeket alvással tölt a tanuló — vagy legalább semmi sem foly be arra, hogy az ott tanultakban erősödjék; midőn az ifju kijön a hittan óráról, melyen ugyan az eszményi élet tudományában, a hit- és erkölcsantban nyert oktatást, de kilépve az iskolából látja az ott tanul-

takkal ellenkező rossz példákat a közéletben; hallja a sok istenkáromlást, látja a sok obscen dolgot; midőn látja a vallás iránti indolenciát, de nem látja a vallás szerinti „életrendet“: hát akkor a hitoktatás eredményére nézve még sem lehet oly tuikövetésekkel fellépni. S valamint azért, hogy minden tanítványába nem sikerül átönteneni a maga tudását, nem az i. t. tanár urban keresendő a hiba, hanem rendszerint a tanítványokban s azok különböző képességében: úgy a hitoktatás aránylag csekély eredményeért sem a hit- és erkölestanban — talán annak hiányosságában keresendő a hiba, hanem a tanítványokban, azok emberi gyarlóságában, a rosra hajlandóbb természetében, azok temperamentumában s a körülményekben.

Szerény véleményünk szerint nem a polgári erények s a társadalmi erkölcsök ápolására kellene külön tanszék-ket felállítani, hanem a hitoktatást kellene más elbírásban részesíteni. Eötvös József báró mondotta, hogy »az államnak nincs magasabb érdeke, mint a polgárok vallásos érzete... mert a vallásosság a legszorosabb összekötő-erővel áll az állam jólétével annyira, hogy az állam soha sem áll biztosabban, mint mikor a polgárok vallásos érzületére támaszkodik.« Hasonló józansággal nyilatkozott Somsich Pál: ... amitől igenis félünk, ez a vallásos érzületnek elpusztulása: mert Darwinnak merész hypothézisek és még merészebb indukciók alapján összehatott teóriája s Straussnak ezen teóriára épített furfangos, de senkít ki nem elégítő, annál kevésbé megnyugtató okoskodásai dacára örökké igaz marad az, hogy még az ember ember lesz, míg gyarló egyedekből alakulnak a társadalmak s az államok, addig az emberiség legnagyobb részének mindig szüksége lesz a vallásos érzületre, ha csak visszaesni nem akarnak a barbárságra vagy a rab-szolgaságra. Sőt már Plutarch is azt mondotta: »Könynyebb városot építeni légből, mint országot vallás nélkül alapítani.« Voltair így nyilatkozik: »Az emberiség érdekében szabályra van szükségünk, mely a fejedelmeket fékezze, a népet őtalmazza s ezen szabály a vallás.« Hegel pedig azt mondja: »Törvényeink legfőbb érvényüket a vallásban bírják. Igen szép Thiersnek idevonatkozó nyilatkozata is: »Ha én a hit igazságait kezembe vehetném, széthintném azokat honom földjén. Részemről többre becsülök egy hívő nemzetet, mint hitetlent.« Végül még csak Berzenyi azon mondatára utalunk, melyet minden iskolás tanak tudnia kellene, hogy »minden állam támasza és talpköve a jó és tiszta erkölcs.« Azt hisszük, az idézett nagy elmék nem vádolhatók katolikus elfogultságról s így nyilatkozataik még a »felvilágosodás« korában is bírnak súlyal, bizonyító erővel. Ha tehát a legkiválóbb elmék elismerik, hogy a vallás nagy, sőt fő fontosságu egy állam életében, miért részesül a hitoktatás oly mostoha elbánásban? A hitoktatást az állami törvények egy, legjobb esetben heti két órára szorítják: a hitoktatóknak nem is megérdemelt fizetést, hanem mintegy kegydíjat, alamizsnát adnak — tetszés szerint. Pedig a hitoktatás az állam számára nevelhető honpolgárokat. De nem célunk e mizériákról szólni, csak azt konstatálni, hogy annak, miszerint »csak ilyen eredményt érünk el,« nem az volna a panacea, hogy a polgári erények s a társadalmi erkölcsök ápolására külön tanszék álltassék fel, hanem az, hogy a törvényhozás, illetőleg az állam fektessen nagyobb súlyt, sőt fektesse a főszűrt a tanítványoknál a hitoktatásra s biztosan állíthatjuk, hogy ha a hitoktatás eredménye az erkölcsi tőkét fokát meg nem ütné is, de sokkal-sokkal kedvezőbb eredményt az egész nemzet áldásosan érezné. — Egyébként, hogy a hitoktatás értékét helyesen megbecsülni tudjuk, ne a mostani eredményt fogadjuk el szignaturának, hanem azt, amely előállna akkor, ha hitoktatás egyáltalán nem volna. Alighanem igaza lenne Herdernek, midőn azt mondja, hogy »az egyház nélkül Európa valószínűleg a zsarnokok zsákmányává, folytonos viszály színhelyévé, vagy mi több, Mongol sivataggá változott volna.« — Ismételve is üdvözlőjük az i. t. tanár urat, hogy oly szépen fogja fel tanári hivatását, melynek, a polgári erények s a társadalmi erkölcsök ápolása szentségi jelleget kölcsönöz. Megteheti az i. t. tanár ur ezt a saját szakmájában is s mi csak örülünk annak, ha e téren összetalálkozunk. Különösen a történelem a polgári erények-, jó, szivemesítő olvasmányok az erkölcsök ápolására igen alkalmasak. Sőt a természetrajzot s fizikát is szép összhangzásba lehet hozni az istenség eszméjével.

Viszonzásunk már ugyis hosszúra nyulván, csak még egy igen téves állításra kell reflektálnunk. S ez az állítás olyan, melylyel, ha komolyan, megfontolva irta volna az i. t. tanár ur, egész választának konciliansságát tönkretenné. Ugyanis eddigi felfogásával s álláspontjával ellenkezőleg egy passzusban a szkepszis eldobását jogosnak tartja s egyben a közönség nevében visszautasítja azon elv felállítását, hogy a szkepszist eldobni nem szabad, mert akkor, szerinte utját vágnók a haladásnak. »A szabad szellem — így folytatja tovább — igen is kevés tekintélyt ismer el. Igen is felállítja a szkepszist, szétneéz, vizsgálódik, gondolkodik, itél s próbál a maga lábán járni, mint Descart.« — Hogy világosságot vessünk a dologba, előzetesen tisztázni kell a »haladás« fogalmát és hangsúlyoznunk kell azt, hogy mi soha sem arról a nagy közönségtől szölnünk, melynek általában már van itélőképessége, bizonyos megállapodott életnézlete, hanem tanuló ifjúságról, melyet nevelni kell s amelynek még nincs helyes, éretti itélőképessége. Miben áll s miben nyilvánul tehát az emberiség haladása? — Sokan a tudományok s művészetek állásában s a bámulatos eredményekben, sikerekben, melyeket a technika felmutat, az emberiség haladását látják. Nagy tévedés. A tudományok s művészetek állása legfeljebb csak ezeknek haladását jelenti, de nem az emberiségét. Bámuljuk az Eifel-tornyot, mely hirdeti a technika óriási haladását, pedig az eltörpül az emberek közli korrupció szörnyetege mellett. Csudáljuk a Panama-vállalatot, mely ha sikerül, méltó helyet foglalt volna el a világ nyolc csudája közt, de ime az egész világ látta a szegénytelen kudarcot. Kezdetben ugyan a kulisszák mögött, de lelepleztetvén, az egész világ színe előtt játszód-

dott le a mely erkölcsi korrupció szomorú látványossága. És nem volt-e megdöbbenő a szereplők közt oly egy-eket látni, kiknek magas állásuknál fogva kötelességük lett volna az erkölcsi haladás útján eljárnai? És a mely erkölcsi romlásnak hány szomorú képét láttuk azóta is, olyanoknál is, akiknek módjukban állott a tudományok, művészetek s a technikai haladásnak előnyeit kiévezni. — Az emberiség haladását nem a tudományok s művészetek állása, nem a technika vívmányai szerint kell mérni. Már csak azért sem, mert a tudományok s művészetek nagyon is exkluzív természetűek abban az értelemben is, hogy azokat nem ritkán egyes klikkek, vagy bizonyos irány követői monopolizálják, főképpen pedig abban az értelemben, hogy a tudományok s művészetek iránt az emberiségnek aránylag csak csekély százaléka bír érzékeléssel, csak kevésnek hozzáférhető. Azt is tudjuk, hogy a technika sikereit is nagyrészen egyesek zsákmányolják ki. Tehát a tudományok, művészetek s a technika bármily magas állása mellett sem beszélhetünk haladásról akkor, mikor erkölcsi téren korrupció mutatkozik. — De ha az i. t. tanár ur mégis ebben látja az emberiség haladását, ennek ugyan a szentírás útját nem állja, sőt támogatja. Igazat ad nekünk Fichte is, midőn azt mondja: »Örökké igaz leend, hogy mi időnkkel, bölcsészeti kutatásainkkal s mindenünkkel a kereszténység terére vagyunk helyezve; ez haladásunk emeltyje, művelődésünk előmozdítója, s mi végtelenül elmaradandóunk, ha ez (a kereszténység) fel nem tűnik.« Tehát ha egy ily fényes elme így nyilatkozik a szentírás alapján álló kereszténységről, nem látjuk be, hogy mi szükség volna a szkepszist egy tanuló ifjú elé dobni, hogy az szétneézzen, vizsgálódjék s aztán itélje meg, »ha igazat mond-e a szentírás.« A szentírásnak, mint abszolút tekintélynek elfogadása sehogy sem vágja útját a tudományok, művészetek s a technika haladásának. A római pápa is megnyitja a Vatikán könyves levéltárát egyházi és profán tudósoknak egyaránt, biztos tudatában annak, hogy az igazi tudományosság haladásában a kereszténységgel, illetőleg a szentírással ellenkezésbe nem jöhet. A művészek is a kereszténység fővárosába, Romába záradokolnak, hogy a keresztény művészet remkeiből inspirációt merithessenek. Sőt maga az i. t. tanár ur valja meg, hogy pár évvel ezelőtt tanári székfoglalójában azt állította s bizonyította, hogy a tudomány és vallás támogatják, fejlesztik és erősítik egymást. — Mindezekből az tűnik ki, hogy a tudományok és művészetek haladásának szempontjából semmivel sem indokolt a szentírás iránt szkepszist terjeszteni.

A tudományok, művészetek s a technika állása — bármily becses dolgok egyébként — az emberiség haladására meglehetősen irreleváns dolgok. Hanem igenis az volna az emberiség haladása, mely az erkölcsi tökéletesedés útján közelebb hozná az embereket Istenhez s egymáshoz az önzetlen szeretet kötelékével. Mert mit ér a tudományok s művészetek haladása, mit érnek a technika sikerei, ha a szívekől kihül az önzetlen felebaráti szeretet s helyébe a cimboraság, a féktelen önzés s az olyan »aki birja marja«-féle elvek uralma lép? Az volna az emberiség igazi haladása, ha a szabadság, egyenlőség, testvériség szép eszméi jutnának diadalra; de nem a francia forradalom s nem a petrolörök, hanem Krisztus tanítása szellemében. Az emberi jogok szobk kifejezésre, hathatósabb védelemre, soha sehol nem találunk, mint Krisztus tanításában, mely itótel minden embert faj-, nemzetiség- s valláskülömbőség nélkül. És ezekért az eszmékért nem is kell vért ontani, mert ezekért az egész emberiség nevében vért ontotta Jézus Krisztus — a legnagyobb humanista. És hogy ebben a szellemben az ifjúság nevelhető legyen, az erkölcsi haladás nevében a szkepszis elhárítása nemesak hogy megengedett, sőt ellenkezőleg éppen az ifjúságnak, hogy az erkölcs útján haladhasson, szilárd alapra, abszolút tekintélyre van szüksége. Ezt a bázist megingatni, ezt a tekintélyt a szkepszis felidézésével esorbítani éppen a haladás nevében nem szabad; — s nem is észszerűleg alább is addig, míg helyébe más, legalább is egyenértékű abszolút tekintélyt, szilárd bázist helyezni nem tudunk. Am a tudósok nézzenek szét, vizsgálódjanak, gondolkozzanak s keressék az erkölcsi haladásra ezt a másik abszolút tekintélyt, szilárd alapot, mi pedig addig várjunk eszenseben, míg azt feltalálják s álljunk szilárdan a meglevő alapon, mert alap nélkül meg sem állhatunk, annál kevésbbé haladhatunk. S végre is ami szabad Descartnak, nem szabad ugyanaz egy még minden tekintetben fejlődésben levő ifjunak.

Tehát ebből a szempontból sem indokolt, sőt az ifjúság erkölcsi haladása érdekében meg nem engedhető a szkepszis elhárítása a szentírás iránt, mely a krisztusi eszmék letéteményese. — Igaza van az igen tisztelt tanár urnak abban, amit Castelárral bizonyít, hogy t. i. »az eszme nem ismer sem nemzetet, sem felekezetet, sem egyházat.« Krisztus — ha szabad így fejeznünk ki magunkat — a kozmopolita volt. Neki az egész világ hazája volt. S az igazságnak és a szeretetnek eszméjét, melyet hirdetett, aztán vérvél megpecsételt, hozta ő a zsidónak, mormorának, budhistának csak úgy, mint a katolikusnak; Afrika vad népeinek úgy, mint a felvilágosult magyarnak. — Az egyháznak nem is szétválasztó, hanem ellenkezőleg egyesítő törekvései vannak s éppen azt akarja, hogy Jézus igaznak s helyesnek elismert eszméi egyesítsenek minden fajt, minden nemzetet, minden felekezetet, hogy legyen »egy akol s egy pásztor.« És hogy ezen egység létre nem jött — s még sok sok századok véres küzdelmei fognak elviharozni az emberiség fölött, míg létre jön — annak nem más az oka, mint az emberi gőg és a keresztény kultusz szellemének a nem ismerése. Azok idegeneknek csak ez egységtől, akik ráellenek Talleyrand szavai: »A kereszténység szellemét nem ismerni nagy szerencsétlenség, de még nagyobb szerencsétlenség rosszul ismerni.« Csak azok idegenkednek az egységtől, akik nem ismervén, vagy rosszul ismervén a katolikus kultusz szellemét, az egyháznak az erkölcsi haladásra irányított intézményeit a kereszténység szellemével összhangzásba hozni nem tudják. Beféjezzük végre a nyugalom és béke azon érzet-

vel, melyet a kötelesség teljesítése kelt. Álláspontunka illetőleg a keresztény felfogást, az i. t. tanár urnak a keresztény nevelés szempontjából téves állításaira nézve kifejtettük tárgyilagosan, sine ira et studio — annyira, a mennyire egy hírlapi közlemény keretében lehetséges. Reméljük is, hogy az eszmék tisztázásához hozzájárultunk. — Ne tévessze szem elől az i. t. tanár Ur, hogy mi fel-szólalásunkban a súlyt az ifjúságra, illetőleg az iskolai értesítőre fektettük s éppen ebből a szempontból vetjük közleményét szigorúbb elbírálás alá. Igaz ugyan, hogy az i. t. tanár Ur ildomos szerénységgel kis igénynek mondja értekezését; de az is igaz, hogy egy tanárnak, mint ilyenek, minden nyilvános ténye iránt a szülők, kik rá legdrágább kincsüket, gyermekeiket s a közönség, mely a tanuló ifjúságban a nemzet reményeit, a haza jövő oszlopait szereti látni, nagy igényekkel lép fel s ehhez joguk is van, kötelességükben is áll.

Házy János
Winhoffer Dezső
hitoktatók.

Hivatalos-rovat.

Zala-Egerszeg rend. tan. város részéről felhívattak a város területéhez tartozó szőlőbirtokosok, hogy az előre látható és remélhető ez idei börtmésüket Megyei László kataszteri ügyvezetőnél (a régi ovdában) 1897. évi szept. hó 15-ig annál inkább bejelentsek; mert ellen esetben a bejelentés következtében reájuk háruló kedvezménytől elesnek.

Zala-Egerszeg, 1897. augusztus 7-én.

Németh Elek, h. polgármester.

Helyi, megyei és vegyes hírek.

Ő felsége a király születésnapján a róm. kath. plebánia templomban d. e. 9 órakor ünnepélyes hálaadó isteni tisztelet volt, amelyet Balaton József apát-plebánus fényes segédlet mellett tartott. Az isteni tiszteleten megjelent a vármegye tisztikara dr. gróf Jankovich László főispán ömeltőségének vezetésével, valamint a vármegye székhelyén levő különböző kir. hivatalok, testületek s nagy számu közönség. A templom előtt a helybeli honvédszerekből diszszázad volt felállítva, amely a mise főrészei alatt igen sikerült sortűzert adott. A hivatalos helyiségeken nemzeti zászlók lengtek.

Csáktornyan f. hó 18-án a király Ő felsége születés napja alkalmából a róm. kath. templomban fényes isteni tisztelet tartatott, melyen a birói és tisztviselői karon kívül teljes díszben részt vett a céllövő gyakorlaton itt időző tüztisztikar. A tüztárszék pedig az e célra lombok-és virágokkal földszített ágyúkból 21 ágyulövessel hirdette az örvendtes esemény évfordulóját.

Augusztus 18. Sümegen. Sümeg város születésnapját. A középületeken s a belváros sok magánházaiban ott lengett a nemzeti zászló, reggel 9 órakor a plebánia-templomban **Mild Mihály** prépost-plebánus hálaadó istentiszteletet mondott, melyen az állami és megyei hivatalok, a városi előljáróság, a tantestületek Sümegen időző tagjai s előkelő szépszámu közönség vett részt.

A király születése napját hagyományos kegyelettel ülte meg Keszthely város közönsége. 9 órakor a kath. templomban ünnepélyes „Te Deum“ volt, melyet dr. Dunst Ferenc apát fényes segédlettel tartott. A misén résztvettek a katonaság, a hivatalok és intézetek képviselői.

Szent István napja. A magyar nemzet kegyeltes ünnepén a hivatalos helyiségek fel voltak lobogozva; egyes magán házakon is lengett a nemzeti zászló. Dél-élelt 10 órakor a nagy misét Balaton József apátplebánus tartotta, fényes segédlet mellett. Az isteni tiszteleten részt vett a vármegye tisztikara; élén dr. gróf Jankovich László főispán ömeltőségével; testületileg megjelent a honvéd tisztikar, az állami hivatalok, hatóságok, testületek mind szép számban voltak az ünnepség képviselve. A templom előtti téren felállított honvéd-husár diszszázad a mise főrészei alatt diszlovéseket tett. Az isteni tisztelet fényét emelte a társaskör dalárdája összhangzatos egyházi énekével.

Képviselőtestületi gyűlés. Sümeg város képviselő-testülete f. hó 15-én rendes közgyűlést tartott, melynek tárgya az 1898-iki költségvetés megállapítása volt. A 22152 frt 82 kr kiadással szemben 15558 frt 25 kr. bevételt irányoztak elő, az így mutatkozó hiány 6594 frt 57 kr fődőzésére 34-2% községi pótlékok vetettek ki.

Az autonómia választás eredménye. A zala-egerszegi központba beérkezett szavazatok f. hó 17-én a központi bizottság összeszámlálván, a következő eredményt állapította meg: beadatott összesen 12010 szavazat. Ebből esett gróf Zichy Ágostra 8209, dr. Marsovszky Endrere 3345, Farkas József 454, Cseke Ferenc 1 és Markus Imrere 1. E szerint gróf Zichy Ágost v. b. t. t. a zala-egerszegi autonómia választó kerület megválasztott képviselőjének 4408 szavazat-többséggel kijelentett.

Megegyi kinevezés. Főispán ömeltősága dr. Székely László temesmegyei közigazgatási joggyakornokot negyed aljegyzővé, dr. Vitályos Géza erzsébetvárosi (Kisküküllő megye) szolgabíró, Sighéary Jenő budapesti V-ik kerületi járásbírói joggyakornokot az ujonnan rendszeresített szolgabírói állásra, dr. Bárdi Ferenc sümegi lakost árvászeki ülnökül — ideiglenes helyettes minőségben; végül Ábrahám Szilveszter lieblingi (Temes megye) községi aljegyzőt megyei alszámvevőül kinevezte.

A zala-egerszegi m. kir. állami főgymnasiumnál f. év szept 1-én megnyílik a IV-ik osztály is. A javító és felvételi vizsgálatok aug. 30, 31-én d. e. 8—12-ig; a beiratások szept. 1, 2, 3-ikán d. e. 9—12 és d. u. 3—5-ig a főgymnasium új épületében lesznek. Jelentkezni az igazgatói irodában kell. A tanulók csak iskolai bizonyítvány, keresztlevél és oltási bizonyítvány felmutatása folytán vehetők

fel. Minden tanuló köteles fizetni a felvételt: 4 frt felvételi díjat, 1 frtot az ifjúsági könyvtárra, 1 frtot az évi értesítőre, 15 krt bizonyítvány-bélyegre és 10 krt. tintára. A tanév ünnepeles „Veni Sancte”-vel és az új épület felavatásával szept. 8-án nyílik meg.

Eljegyzés. Jamisch Alajos sümegi adótiszt eljegyezte Vértessy Iván ügyvéd és nagybörbői földbirtokosunk kedves leányát, Fanny kisasszonyt.

Iskolai értesítés. A zalaegerszegi polgári fiú-, polgári leány-, női kézimunka tanfolyam- és felső kereskedelmi iskolánál az 1897/98-ik tanévi beiratások szeptember hó 1., 2. és 3-ik napján lesznek délelőtt 9—12-ig a polgári fiú-iskolai épületben az igazgatói irodában. A szabályszerű előadás szeptember hó 4-én kezdődik. Ezt megelőzően szeptember 4-én d. e. 7 $\frac{1}{2}$ órakor lesz a „Veni Sancte” a rom. kath. plebánia templomban. A beiratási napokat megelőzőleg augusztus hó 30. és 31-ik napján lesznek a javító és felvételi vizsgálatok. A polgári fiú-iskolának csak a negyedik osztályába vétetnek fel növendékek. A beiratás alkalmával a tanulók szülőjük vagy azok helyettesének kíséretében megjelenni és az előző évről iskolai bizonyítványukat, továbbá az újra oltásról szóló orvosi bizonyítványt, a felső-kereskedelmi iskolai tanulók pedig még keresztlevelüket is bemutatni tartoznak. A tandíj a polgári fiú- és polgári leányiskolánál 6 frt, a női kézimunka tanfolyamnál 10 frt, a felső-kereskedelmi iskolánál 15 frt. E tandíjon kívül a polgári fiú- polgári leányiskolánál minden tanuló kivétel nélkül a beiratás alkalmával 50 krajcár könyvtár-illetéket, 50 krajcárt az évi értesítő nyomtatási költségeire és 15 krajcárt az országos tanítói nyugdíjalapra tartozik fizetni. A felső-kereskedelmi iskolai tanulók a tandíjon kívül a beiratás alkalmával kivétel nélkül 4 frt felvételi díjat, 50 krajcár könyvtár-illetéket és 50 krajcárt az évi értesítő költségeire kötelesek fizetni.

Keszthely város képviselőtestülete az e hó 14-én tartott ülésében tárgyalta a város 1898. évi költségvetés-tervezését, mely szerint az összes bevétel 33.549 frt 42 kr., a kiadás 46.935 frt 58 kr. s így a fedezendő hiány 13.395 frt 15 kr., melyből 28 százalékot, vagyis 3750 frt 64 krt megtérít az uroadalom, amíg hiányzó 9644 frt. 21 kr. pedig 40 hátralekös községi pótdával lesz fedezve.

A sümegi iskolaszék dr. Gyömörey Vince köz-igazgatási bizottsági tag elnökele alatt f. hó 14-én gyűlést tartott, amelyen a felső leányiskolához a jelentkezett 9 pályázó közül *Bohuniczky Matildot* választották meg tanítónőnek. A gyűlést folytatónál Eitner Sándor iskolaszéki elnök elnökele alatt tartották s a népiskolánál üresedésben lévő segédtanítói állásra *Mákhult Mihály* magocsuszta tanítót választották meg.

A zalavarmegyei általános tanítótestület központi választmányára Csáktornyan f. hó 16-án Pálya Mihály polg. iskolai igazgató elnökele alatt ülést tartott, melyen a 24-én Nagy-Kanisán tartandó közgyűlés programját a szokásos megnyitáson kívül a következőkben állapította meg: a) Elnöki jelentés. b) A pénztár és a könyvtár állapotáról szóló jelentés. c) Az országos tanítói szövetség ügye. d) A millenniumra kitűzött pályakérdésekre beérkezett munkákról szóló jelentés, a pályadíj nyertes mű fölvétele, a jelölés levél felbontása és a jutalomdíj átadása. e) A jövő közgyűlés helyének kijelölése. f) A főjegyző működéséről tiszteletdíj megszavazása. g) A központnak Csáktornyáról Nagy-Kanisára való áthelyezése és a tisztújítás. h.) Esetleges indítványok. Csáktornyan, 1897. augusztus 18. Menesey Károly.

Keszthely városi közszéki iskolaszéke f. hó 18-án tartott ülése az elhalálozás folytán megüresedett közszéki népiskolai igazgatói állásra az eddig helyettes igazgatót, *Bogy Imrét* választotta meg.

A salomvári önk. tüzoltó testület pénztára javára f. évi aug. 15-én tartott mulatságon felülhívték: Eitner Jenő (Sümeg), Babos Armin 2—2 frt., Babos Árpád, Losonczy Lehel (Z.-Lövő) 1—1 frt., Czuppan Ferenc, Nagy József, Gyarmathy János (Keményfa), Moser Károly, Marton Laura, Pichovszky József (Zala-Lövő) 70—70 kr., Hencz György, Fajler Mátyás (Szent-Jakab), Székér Pál, Takács Lajos, Tóth Gyula (F.-Bagod) 50—50 kr., Császár József, Lakati Vilmos (F.-Bagod), Kéther Ignác (Z.-Lövő) 30—30 kr., Prusa Lujza, Höresök János (Németfalva), Farkas István (F.-Bagod), Vecsey István, Könye György (Cseb) Helf Nándor (Körmend) 20—20 kr., Pesti Ágnes (Zalapatka) 10 krt, mely nemes szívességért hálás köszönetét nyújtja a tüzoltó-testület nevében, Salomvárott, 1897. aug. 17. Takács József pénztárnok.

Érdekes lelet. Darnay Kálmán az országos régészeti társulat igazgatóságának tagja, az aratás befejeztével újabb megkezdte rendszeres kutatásait s a szokott siker ezúttal sem maradt el. A múlt napokban Szigliget területén, hol a néhány hónapja lapunkban is ismertettünk bronzleletet talált, most urnasírokat akad, melyek egyike 836 darab ékszerdíszítést és gyöngymellékletet tartalmazott. Az urna az eddig ismert legnagyobb és legbecselesebb urnák egyike. Agyagból készült, négy fülét domboru gyöngykoszoru fogja körül. Az urnában hamu és csontmaradványokon kívül egy remek díszítésű, bronzú, a felső kar ékítésére szolgáló két nehéz díszített karperec, tizenkét kisebb bronzkarika volt. Ezenkívül 285 darab, a római hölgyek szövetruhájának beszegélyezésére szolgáló csírral ellátott bronzpitykét és 586 ékgyöngyöt tartalmaz az urna, mely a római császárság fénykorából való, mert erre vallanak a díszes bronzékszerek. Az urnában talált csekély hamu arra vall, hogy a 886 darab sirmelléklet csupán egy nőnek az ékszere lehetett. Előkelő izlésre mutat, hogy az 583 darab gyöngy szem mind elefántesont színű s ezzel ellátott barbársírokból lett ezerszínű gyöngyfüzéseként. Az urna sír közelében műbeccsel bíró ritkaság bronzlámpa fektet, hasonló ahhoz, mint a nép örökös mécsnek nevez.

Iskolai értesítés. A zalaegerszegi állami elemi fiú- és leányiskolánál a jövő 1897/8. tanévre a tandíjt fizető tanulók beiratkozása f. évi szeptember hó 1—7-ig reggeli 8—12 óráig, — s a tandíjmentes tanulók ugyanazon napok délutánján 2—4 óráig eszközöltek. A tanulók évi tandíja 2 frtból van megállapítva. Ezen összegben

kül minden tanuló, még a tandíjmentes is, tartozik felvételi díj címen 25 krt, a tanítói nyugdíj és gyámalap javára 15 krt, évi „Ertesítő”-ért 20 krt és a havi „Ertesítő”-könyvecskéért 5 krt, összesen 65 krt fizetni. Mindezen összeg a beiratáskor egész évre előre fizetendő. Tandíjmentesekre csak azon szegénysorsú tanulók számíthatnak, kik szegénységüket, ha helybeliek, a városi hatóság előtt, — és ha vidékiek, községi bizonyítvánnyal igazolják. A tanuló, ha nem helybeli születésű, életkorát születési bizonyítvánnyal (keresztlevel) tartozik igazolni. Az elemi iskolába járás kötelezettsége kiterjed mindazon gyermekekre, kik 1885. évi szeptember hó 1-től egész 1891. évi augusztus hó végéig születtek, vagyis, kik életkoruk 6. évét betöltötték és 12 évnél nem idősebbek. A védhímlő oltásról szóló törvény értelmében a népiskolába lépő minden tanköteles gyermek köteles felvétele alkalmával a jó sikerrel végzett oltást, vagy e kötelezettség alól való fementését, vagy azt igazolni, hogy a legutóbbi 5 év alatt természetes hímlőt állott ki. A 11 éven felüliek újra oltásukat szintén bizonyítvánnyal tartoznak igazolni. Zalaegerszeg, 1897. évi augusztus hó 21-én. Az igazgatóság.

Az iparos tanoncok munkakiállítását Szent-István napján nyitotta meg Botfy Lajos polgármester szép számú közönség jelenlétében. Megnyitó beszédében az ipar fontosságát fejtegette s a tanoncokat további kitarító munkásságra buzdította. A kiállítás az állami elemi iskola egyik földszinti termében van s nyolc napon át megtekinthető.

Tanítói kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Hasza József* okleveles tanítót a perlaki állami elemi iskolához rendes tanítónak nevezte ki.

Második ovoda Keszthelyen. Keszthely város képviselőtestülete f. hó 13-án tartott ülésében a második ovoda felállítását elhatározta.

Jóteknycélú színi előadás. A zalaegerszegi iparos ifjúság önképző köre „A falu rossza” című népszínművet fogja legközelebb előadni az egyesület javára.

A Keszthely—tapolcai vasút. Keszthely város képviselő testülete a Keszthely—tapolcai vasút kiépítési költségére 15 szavazattal 13 ellenében 8.000 frtot szavazott meg.

Lopások. A környékbeli oláhégányok — mint értesülünk — több rendbeli lopást követtek el, miért is a rendőrök tömegesen tartóztatják le őket.

Új szálloda a Balatonparton. Lapunk előző számban már megemlékeztünk azon üdvös intézkedésről, melyet Keszthely városa a balatoni fürdő emelésére és kényelme tekintetében egy új szálloda által tervez. Ezen terv már a megvalósulás stádiumába lépett. A város képviselőtestülete e hó 28-án tartott ülést, melynek tárgyát az építendő új szálloda tervének és költségvetésének megvitatása képezte.

Fölakasztotta magát. F. hó 13-án a Zalamegyei központi takarékpénztárban egy hamisított névalírásokkal ellátott váltót adtak vissza elfogadjának. Ami Antal iborfi lakosnak. E miatt szegényében elrútt hazáról; — amint mondják — az erdőn bolyongott, míg f. hó 18-án haza vetődött. Itt azonban úgy elrútt, hogy szerencsétlen parasztagasztát, hogy 4—5 méter magasságú kőterfijára fölakasztotta magát. Mire rátaláltak, meg volt hűgylve.

Tűz. A vörös kakas csak meg-megjelenik így nyári időszakban s rövid pár óra alatt elhamvasztja egy évi fáradságos munka eredményét. F. hó 19-én megjelent Csáttáron is, ahol Kocsis Ferenc plebános gabonáját géppel csepelettette s valahogy a szél egy szikrát a tűzkemencéből kicsapott, s belőle akkora tűz támadt, hogy hatszáz kereszt gabona, három kazal széna elhamvadt; a cseléd lakások mindenesetül porrá égtek. A gabona, takarmány és épületek biztosítva voltak.

Aranyárkeletpótlék szeptemberre. Az aranyban fizetendő vámoknak ezúttal történő fizetésénél az aranyárkeletpótlék szeptember hóra 19.50%-ban állapított meg.

Múzeum panopticum. Marschner H. tulajdonosnak Múzeum panopticumát, amelyre vonatkozólag bővebb felvilágosítást nyújt hirdetése, ajánljuk a közönség figyelmébe.

Pályázat. Szent-péteruri (Zalamegye) rom. kath. államilag segélyezett osztálytanítói állomásra augusztus 28-ig pályázat hirdetik. Évi jövedelme: törvényes korpótlékon kívül 400 frt készpénz, és egy butorozott szoba. Kötelessége egy tantermet s az ismételőket vezetni, a kántoriakban segédkezni. Az iskolaszékre címzett okmányokkal ellátott kérvények alulírottához küldendők. Boda Gyula kántor s főtanító.

Házaladás. A Kossuth Lajos (Fehérkép) és Kereszt-utca sarkán levő házamat örök áron eladom, esetleg 1897. évi november hó 1-től fogva bérbeadom. Zala-Egerszeg, 1897. augusztus 17-én Udvardy Vince.

Nyílt levél. A mohai Ágnes-víz gyógyító képességéről annyi különféle elismervény lett már nyilvánosságra hozva, hogy én is indítva érzem magamat tapasztalatomat a t. közönségnek. — a tiszta valóságának szorosán megfelelőleg tudomására hozni. Évekkel ezelőtt súlyos gyomorbetegségben szenvedtem — éveken át nem ehettem egyebet, csekély huslevest és kevés sovány, száraz sült húst. Orvosi vanácsra használtam karlsbadi vizet, és karlsbadi sót, — házi gyógyszerkint erdőn, mezőn található mindenféle mag-, virág-, gaz- és gyom-forrázatot, mind haszontalanul, utóbb csak méreg, nux vomica-féle cseppek voltak képesek fájdalommat kissé és rövid időre enyhíteni. Egy rohamos kitörés után orvosilag ajánlottott a mohai Ágnes-víz használata. Határozottan kijelentem, hogy gyomorbetegem teljesen megszűnt. Isten kegyelme s az Ágnes-víz hatása, hogy egészségi tekintetben kívánni való nincs. Azt mondják, a „természet segít”. Am! ha a természet egymagában segíteni tudott volna, miért nem segített éveken át, míg annyit szenvedtem? Elfogadom, hogy a természet könnyíté a víz hatását, de hogy gyógyulástomat különösen és csak az Ágnes-víz idézte elő, azt hiszem, s ezen hitemben senkinek semmiféle okoskodása meg nem rendít, meg nem gyöngít. Ma is fogyasztója vagyok az Ágnes-víznek, nem gyógyszerül használok ugyan, de mert azt minden, forgalomban levő hasonló külföldi vizek elébe és fölébe helyezem. Sárvár, 1896. november 22. Magasházy József.

„Az 1848—49-iki Magyar Szabadságharc Története” című illusztrált nagy munkából most jelent meg a 3-ik füzet, a melyben Gracza György a világi fegyverterület utáni eseményeket mondja el a nála megszokott érdekességgel. A füzet képei ezek: Világos térképe. A világi gyásznap. Falragasz a világi fegyverterület után. A lugosi csata 1849. aug. 15-én. Kossuth Lajos menekülése a hazából.

A Szalay—Baróti „Magyar Nemzet történetéből”, (Wodianer F. és fia Lampel Róbert udv. könyvkereskedésének kiadóhivatala Budapest) most vettük annak 66-ik füzetét, mely a negyedik kötet 3-ik füzetét képezi. Az e füzetben tárgyalt korszak signaturája röviden ez: I. József halála s III. Károly trónralépte; a szatmári béke megerősítése s II. Rákóczy Ferenc elbujdosása. A török végkép kipusztul hazánkban, mely újjalakításában — bár lassan — de láthatólag előre halad. — Jelen füzet is bővelkedik érdekes képdíszekkel. Külön műmelléklete Pétervári csata Huchtenburg rajza után. A szöveg közé nyomott illusztrációk a következők: Eleonóra császárné III. Károly megerősítik a szatmári békét. I. József halála. A grósbioi kolostor romjai. Fülöp orleansi herceg III. Achmed szultán. Rodosztó. A magyarok utcája és Rákóczy ebédállapátója Rodosztóban. A galatai Szt. Benoit-templom egyik oltára, mely előtt Rákóczy fejedelem nyugszik. III. Károly koronázására vert emlékerem. A pétervári csata tervrajza. Temesvár ostroma (1716.) Előzetéseket ezen millenárius díszműre mindenkor elfogad úgy a fentvezetett kiadóhivatal (Budapest, Andrássy ut 21.) valamint minden könyvkereskedés.

A Mátyás Diák legújabb száma is kétségtelenül teszi, hogy ez időszert az összes éleczlapok között a Mátyás Diák a legvígabb és legértelmesebb. Kétszer annyit nyújt úgy szövegben és képekben, mint bármely más vig újság; azonkívül annyira változatos, hogy szinte esodlatos. Alakjainak eredetisége, adomáinak sokasága, aktuális közleményeinek tarkasága, talányrovatainak gazdasága éppen olyan vonzó erőt képez, mint az a husz-harmincz külön karrikatura- és adoma-illusztráció, a melyek elsőrendű rajzok tollából kerülnek ki. Minden számban egy befejezett vig elbeszélést nyújt. A Mátyás Diák ily körülmények között valószínűleg családi lap, a melyben a család minden tagja talál neki való, kedves dolgot. A Mátyás Diák egyúttal a legolcsóbb éleczlap is, mert előfizetési ára egy negyedévre csak 1 frt 50 kr. A kiadóhivatal (Budapest, Sarkantyus-utca 3. szám) szívesen küld mutatványszámot, ha eziránt megkeresik.

A Divat Újság 15. száma, nyolcoldalas nagy fölapjának utolsó oldalán rendkívül elegáns porköpenyt és kalapot ábrázol. Zöld tükrözött tafetaselyemből való a köpeny, melynek vállát és ujját kreplüs-fodor szegélyezi, felső- és alsó szélén, valamint a középen fehér selyemről díszíti. A hozzá illő szalmakalap pikkelyes bástfónás, magas, hegyes teteje drótból és tüllből való, többszörösen buzott fehér batisztvonással. Elül a kalapon nagy színes selyemszalag-csokor van, míg hátul fejcsékével behuzott csipke, melyet az áll alatt kell megkötni, s ami különösen 15; ezt a két remek darabot a szöveg és a minden számban mellékelt duplaoldalas nagy szabás-mintáiv oly alaposan megmagyarázza, hogy bárki is otthon, tetemesen kevesebb költséggel és saját izléséhez mérten elkészítheti. A hónap elsején megjelenő számhoz színes divatképek is csatolnak, melynek tulsó oldalán ötfele divatos hajviselettel ismertetik meg az olvasót. Rendes havi melléklete a négyoldalas nagy kézimunka-újság is, mely a polgári családokba kellemesen díszít kézimunkáit magyarázza nagy alaposággal és sok képpel. A Divat Újság kiegészítője a Szórakoztató, mely négy oldalán elbeszélést, társadalmi cikket, háztartási tudnivalókat és egyéb közérdeklőt tartalmaz. A kiadóhivatalban; Budapest, Rókk Szilárd-utca 4.

Foulard selymet 60 krtól 3 forint 35 krig méterenként — japáni, kínai, stb. a legújabb mintázzal és színekben, u. m.: fekete, fehér és színes **Henneberg selymeit** 45 krtól 14 frt 65 kr. méterenként sima, csikos, kockázott, mintázott damaszolt stb. (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szim és mintázattal stb) a megrendelt árukat postabé- és vámmentesen a házhoz szállítva, valamint mintákat postafordultával küldenek: **Henneberg G.** (cs. és kir. udvari szállító) **selyemgyárjai Zürichben.** Svájczva címzett levelekre 10 kros és levelező-lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
UDVARDY IGNÁC.

590/v. 1897 sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kir. bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a zalaegerszegi kir. járásbíróság 8554/97. számú végzése által *Fukovics Imre* becsali lakos végrehajtató javára *Kovács József* botfai lakos ellen 75 frt tőke, ennek 1897. évi április hó 20-tól járó 6%-os kamatja, úgy járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság feloglalt és 430 frtra becsült szarvasmarhák, gazdasági eszközökből álló ingóságok nyilvános árverés útján leendő eladása elrendelvé, ennek a helyszínén, vagyis Botfán, a leendő eszközzésére 1897. évi augusztus hó 25-ik napján d. e. 10 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni kívánóknak ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul eladatni fognak.

Értesítés.

Tisztelettel alírott van szerencsém Zala-Egerszeg és vidéke mélyen tisztelt közönségével tudatni, miszerint a már 12 évig gyakorolt, de üzleti körülmények miatt fél évig abban hagyott

polgári- és egyenruha-szabó üzletemet

Körmeny-utcában, Grünbaum S. sütőmester házában újból megnyitottam. A multban tapasztalt bizalom és meleg pártfogás azon reményre jogosítanak fel, hogy ugyanazt mélyen tisztelt rendelőim a jövőben sem vonják meg tőlem. Mit alázatossággal kérvé maradtam

kész szolgálattal

Pintér Gergely

szabó-mester.

Raktár Zala-Egerszegben Ján Ferenc kereskedésében.

10 m. hez
1 kg. 150,35
m. hez
szállítással 5,00

Fél és 1 kilós
üvegekben fe-
kete chliche és
védjeggyel

Christoph Ferenc
SZOBAPALLO-FÉNYLAKK

lehető teszi, hogy a szobák a mázolás alatt i használtat-
sának, mivel a kellemtelen szag és a lassú, ragadós száradás,
mely az olajfestékek és az olajtaknak sajátja, elkerültek.
Emellett a használata olyan egyszerű, hogy ki is maga végezheti
a mázolást. A pallo melyet a fénnyel felváltathat, anélkül, hogy
elvezetne fénnyel. Mire kell felhívni?

színezett szobapallop-fénymáz,
sárgásbarnát és mahagonbarnát, mely akár csak az olaj-
festék födli be a pallop s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt
alkalmazható régi vagy új palloira. Teljesen befed minden
foltot, korábbi mázolat stb. van azután
tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallokra és parketre, mely csupan fényt ad. Különösen
parketre a olajfestékekkel már nemzolt egészen új pallokra való.
Csak fényt ad, színezés nem fedi el a foltokat.

Postacsomag, körülbelül 35 nyerség mtr. (két középna-
gyasú szobára való) 5 frt. 90 kr., vagy 3 c. máská.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol
raktárak vannak, ide küldendők. Mintamázolások és prosp-
ektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tes-
ék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ez a több mint
180 éve létező gyártmányt sokfelé utánozzák és hamisítják,
s sokkal rosszabb, s gyakran a edény meg nem felelő minőség-
ben hozzák forgalomba.

Christoph Ferenc,
A valódi szobapallop-fénnyelk feltalálója és egyedüli gyártója,
Prága, K. Berlin.

Zürich.

CHRISTOPH FERENC

kitüntetett sötétfekete

bőr-lakkja

jobb, mint bármely fénymáz. Pusztá rákenéssel fekete, szép fényt ad.

Kapható JÁN FERENC kereskedésében Z.-Egerszegben.

Birtok eladás.

Ruzsits Károly ügyvéd zala-egerszegi lakos eladja a zala-egerszegi határban lévő összes szántó és rétföldjeit, a Pap-utca folytatásába eső, most már házhelyeket képező földekkel együtt.

Ertekezni lehet a tulajdonosnál.

HIRDETÉS.

A zala-egerszegi takarékpénztár rész-
vénytársaság bérházában **egy emeleti lakás**, mely áll: 3 az utcára és 2 az udvarra nyíló szobából, éléskamara, konyha, padlás és 2 pinczerezből f. évi november 1-től kezdve bérbé adandó.

A feltételek megtudhatók az intézeti helyiségben.

1657.
P. 1897.

HIRDETMEY.

A zala-egerszegi kir. törvényszék köz-
hírré teszi, hogy az „Apáti“ és „Tompa“
közirtokossági puszták tagosítási és közös
erdő arányosítási ügyében az aránykulcs
feletti tárgyalásra Pusztá-Apáti ban a
helyszínére az 1897. évi augusztus hó
27 és 28-ik napjainak mindenkor d.
e. 9 órájára határnapot tűzött, és a tár-
gyalás vezetésével Nagy Géza táblabírói
cim- és jelleggel felruházott kir. törvszéki
bíró megbizta; felhívja ezek folytán az
összes igénylőket, illetve közirtokossági
tagokat, hogy a fenti helyen és időben
személyesen avagy megbízott ügyvédek által
jelenjenek meg és az aránykulcs megállá-
píthatására szolgáló okiratokat és egyéb
bizonyítékaikat a tárgyaláson terjesszék elő,
mert különben a tárgyalás az ismeretlen
helyen, vagy egyébként távol maradó felek
részére kirendelt Dr. Czinder István zala-
egerszegi lakos ügyvéd ügygondnok közben-
jöttével fog megtartatni és az aránykulcs
kérdésében a rendelkezésre álló adatok
alapján a határozat meghozatni.

A kir. törvényszék, mint urbéri bíróság.
Z.-Egerszegben, 1897. évi július 17-én.

Szirmay,
elnök h.

Tüskés,
tjegyző.

Keil-lakk

(Glasure)

legkittűbb mázoló-szer pallo számára.
1 nagy palack ára frt 1.35 kr. — 1 kis palack ára 68 kr.

Viasz-kenőcs

legjobb és leggyorsabb beeresztő szer
kemény padló számára. 1 körsög ára 60 kr.

Arany-fénymáz

legkeretek stb. bearayozására. 1 kis
palack ára 20 kr.

Fehér „Glasure“-fénymáz

Legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujjonmani befestésére.
1 kis doboz ára 45 kr. — 1 nagy doboz ára 75 kr.
Mindenkor kaphatók!

Ján Ferenec, Zala-Egerszegben.

684/v. 1897. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kir. bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t. c.
102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zala-
egerszegi kir. járásbíróóság 9428. számú végzése által
Szukics Anna és társai szent-iváni lakos végrehajtató
javára Tóth Ferenc szent-iváni lakos ellen 125 frt 15 kr.
főke költség, úgy járulékaik erejéig elrendelt kielégítési
végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 544 frtra becsült
lovak, gazdasági eszközök és szalmas gabonából álló ingó-
ságok nyilvános árverés útján leendő eladatása elrendel-
tetvén, ennek a helyszínén, vagyis Szent-Ivánban leendő
eszközlésére 1897-ik év augusztus hó 30-ik napjának d. e.
10 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók
ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett
ingóságok ezenárverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a
értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is elad-
datni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi
LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz
kifizetendő.

Kelt Zala-Egerszegben, 1897. augusztus hó 12-én.

Nemes Sándor kir. bir. végrehajtó.

Üzlet átvétel

BUDAPESTEN.

Van szerencsém ezennel a n. érd. kö-
zönség b. tudomására hozni, hogy a kitűnő
hírnévnek örvendő

Frischauf-féle nagyvendéglő

Budapest, Deák- és Erzsébet-tér sarkán
saját tulajdonomba ment át és azt f. hó
augusztus hó 1-én ujonnan megnyitottam.

Kiváló tisztelettel

Putzer György
vendéglős.

Meghívó.

A „Zalavármegyei takarékpénztár részvény társaság“ 1897. évi augusztus hó
31-én délutáni 2 órakor Zala-Egerszegben saját házában levő üzlethelyiségében

IV-ik üzletévi rendes közgyűlést

tartja, melyre a t. részvényesek az alapszabályok 18. 29 és 30-ik §-aira való figyelmeztetéssel
meghívotnak.

Ezen IV-ik üzletévi rendes közgyűlés tárgysorozata:

1. Igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése.
2. Zárszámadás és a mérleg tárgyalása és a nyereség felosztás iránt határozat.
3. Az igazgatóság indítványa a részvény-társaság üzletévének a polgári év szerint leendő vezetése, s e cél elérése tekintetéből, az 1897. év július 1-én kezdődött V-ik üzletének december 31-én lezárása iránt.
4. Az igazgatóság indítványa a részvénytőkének 30.000 frttal azaz 60.000 koro-
nával 120.000 koronára felemelése iránt, s ennek létesítése céljára előterjesztett
tervezet.
5. A fenti 3—4 pont alatti indítványok elfogadása esetében az alapszabályok
megfelelő módosítása.

Kelt Zala-Egerszegben, 1897. évi augusztus hó 9-én

Az igazgatóság.

Az alapszabályok 18. §. Szavazatra minden önjogu részvényes jogosított, azonban csak akkor, ha azon részvény,
melynek alapján szavazati jogát gyakorolni kívánja, a közgyűlést megelőzőleg 30 nappal az intézet részvénykönyvében
már nevére iratott és ha a részvény a még le nem járt szelvényekkel ellátva, a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig
az intézet pénztáránál, vagy a szavazás megkezdése előtt, a közgyűlés elnökénél letételt, vagy ha a részvény az inté-
zetnél tisztú óvadéku, vagy megőrzés végett már korábban letétbe helyeztetett.

29. §. A közgyűlés tárgyai:
6. Az alapitoke leszállítása vagy felemelése, a kereskedelmi törvény 209. §. illetve 162. §. szerint. (Alap-
szabály 5. §. 3. pont.)

30. §. A 29. §. 4. 6. és 9 pontjai alatt felvett tárgyak, csak akkor vételhetnek tárgyalás alá, ha a részvények
egy harmada képviselve van, s jogerejű határozat azok felvett csak akkor hozhatók, ha a beadott szavazatok két har-
mada azok mellett nyilvánul.